

Enflasyon Belirsizliği Girişimci Kararları ve Ekonomik Büyüme İlişkisi

The Relationship between Inflation Uncertainty, Entrepreneurial Decisions and Economic Growth

Aytaç DEMİRAY
Dr. Öğr. Üyesi, Selçuk Üniversitesi Akşehir MYO
demiray@selcuk.edu.tr
https://orcid.org/0000-0003-3872-172X

Makale Başvuru Tarihi: 14.06.2024
Makale Kabul Tarihi: 30.06.2024
Makale Türü: Araştırma Makalesi

Anahtar Kelimeler:

ÖZET

Enflasyon Belirsizliği,
Yatırım Kararları,
Ekonomik Büyüme

Girişimciler yatırım kararlarını alırken yatırımı gerçekleştirmeyi planladıkları ülkenin makro ekonomik koşullarını göz önünde bulundurmak durumundadırlar. Bir ülkenin en önemli makro ekonomik göstergelerinin başında yer alan enflasyon oranı, döviz kurları ve faiz oranları girişimcilerin bir sonraki yatırımlarının başarısı için dikkatle takip edilmesi gereken verilerdir. Bir ülkede Enflasyon oranlarının yüksek seyretmesi birçok ekonomist tarafından iç piyasada gelecekle ilgili belirsizlik ortamı yaratan bir unsur olarak değerlendirilirken enflasyonun ekonomik büyümeyi tetikleyici özelliği olduğundan ekonomi açısından faydaları olduğunu iddia eden ekonomistlerin sayısı da azımsanmayacak ölçüdedir. Tüm bu görüşler arasında enflasyonun ülke ekonomisinin, özellikle de iç piyasanın geleceği açısından bir belirsizlik yarattığı ve bu belirsizliğin girişimciler tarafından doğru yönetilmesi ve titizlikle takip edilmesi gerektiği konusunda tüm ekonomistlerin hem fikir olduğu söylenebilir. Çalışmada, geçmişten günümüze enflasyon ve enflasyonun ülke ekonomisinde yarattığı belirsizlik ortamının girişimcilerin yatırım kararları üzerine etkileri konusunda ortaya atılan ortak ve zıt fikirler derlenmiştir. Aynı zamanda çalışmada enflasyon ortamında yatırım kararları alınırken girişimcilerin göz önünde bulundurması gereken riskler ve bu risklerin yönetilmesi üzerine geliştirilen yöntemler irdelenmiştir.

Keywords:

ABSTRACT

Inflation Uncertainty
Investment Decisions
Economic Growth

When making investment decisions, entrepreneurs must consider the macroeconomic conditions of the country in which they plan to invest. Inflation rate, exchange rates and interest rates, which are among the most important macroeconomic indicators of a country, are data that entrepreneurs must follow carefully for the success of their next investments. While high inflation rates in a country are considered by many economists as a factor that creates an environment of uncertainty about the future in the domestic market, the number of economists who claim that inflation has benefits for the economy, as it has the feature of triggering economic growth, is also considerable. Among all these views, it can be said that all economists agree that inflation creates uncertainty for the future of the country's economy, especially the domestic market, and that this uncertainty should be managed correctly and followed meticulously by entrepreneurs. In the study, common and opposing ideas put forward from past to present about inflation and the effects of the uncertainty environment created by inflation in the country's economy on the investment decisions of entrepreneurs are compiled. At the same time, the study examined the risks that entrepreneurs should consider when making investment decisions in an inflationary environment and the methods developed to manage these risks.

1. GİRİŞ

Ekonomik büyüme ve gelişmenin sadece sermaye, işgücü ve topraktan oluşan üç üretim faktörü üzerinden açıklanabilecek bir kavram olmadığı günümüzde ekonomi bilimi ile ilgilenen her bilim insanı tarafından kabul edilmektedir. (Hartwell, 2014)'e göre üretim artışı ve beliren fırsatların ve teknolojik yeniliklerin değerlendirilmesi konusunda girişimciler, ülke ekonomisinin gelişiminde ve işleyişinde önemli roller üstlenmektedirler. Girişimcilik potansiyeli yüksek ülkelerde girişimciler ülkenin ekonomik performansının da

temel belirleyicileri konumundadırlar. Schumpeter (1942)'in "yaratıcı yıkım" tezi ile girişimcilerin ekonomi içerisindeki payı ön plana çıkmıştır. Schumpeter'e göre ekonomik gelişim; son teknolojinin uygulandığı üretim teknikleri, yeni pazarların bulunması ve piyasaların re-organizasyonu gibi bileşenleri olan kesikli yeniliklerden ibarettir. Söz konusu kesikli yeniliklerin oluşturulması için en önemli yöntem ise yeni girişimlerin hayata geçirilmesidir (Schumpeter, 2010). Yeni buluşlar, yeni pazarların keşfi ve üretim faktörlerinin fiyatlarındaki değişimler gibi kayda değer gelişmelerde girişimcilerin aktif olarak rol aldığını reddeden bir çok çalışmanın aksine Baumol (2002), müteşebbislerin inovasyon konusunda riskler olarak teknolojinin gelişiminde ve bu tür gelişmelerin ekonomiye ve sivil topluma çok önemli pozitif katkılarda bulunduğunu ifade etmiştir (Mthanti ve Ojah, 2017).

Daha önce görülmemiş bir fırsatın görülmesi uygulanabilirliğinin sınanması ve uygulamaya geçilerek fikrin ticari hale getirilmesi, girişimcilikle ekonomik gelişme arasındaki temel bağı oluşturmaktadır. Bu yolla girişimci, bilginin yayılmasını, yeni girişimci tarafından yorumlanmasını, geliştirilmesini ve uygulama alanının gelişmesini sağlayarak ekonomik büyümenin temellerini atan bir lokomotif görevi üstlenmektedir (Holcombe, 1998). Girişimcilik Holcombe gibi birçok ekonomist tarafından ekonomik gelişimin belirleyicisi olarak nitelenmektedir (Naudé, 2011). Girişimcilikle ekonomik büyüme arasındaki ilişki ekonomi alanında araştırmalar yapan birçok isim tarafından (Blau, 1987), (Holcombe, 1998), (Mthanti ve Ojah, 2017), (Schmitz Jr, 1989), (Stam vd., 2009), (Prieger vd., 2016), (Wennekers vd., 2005) ortaya konulmuştur.

Girişimcilerin yeni işletme kurma, yatırım yapma ve üretim konusunda birincil motivasyon kaynağı şüphesiz kâr etme güdüsüdür. Ekonomide güven ortamının oluşması ve belirsizliklerin azalması ise girişimciliği uyaran bir diğer unsurdur. Ekonomilerde zaman zaman yaşanan belirsizlik durumlarında güvene olan talebin arttığı, güven ortamının sağlanmasıyla birlikte yeni yatırımlarda artış yaşandığı görülmektedir. Bir ülkede belirsizliği azaltan ve güven ortamı oluşmasını sağlayan en önemli unsurlar arasında; mülkiyet haklarının korunması, iletişim ağları, sosyal sermaye düzeyinin iyileştirilmesi ve fiyat istikrarı sayılabilir. Bu başlıklar üzerine yapılacak düzenlemeler toplumda risk alma düzeyini arttırarak işlem maliyetlerinin düşmesine, başka bir ifadeyle ekonominin işleyişinde sürtünmenin azalmasına sebep olmaktadır. Ekonomide yaşanan belirsizliğin, faiz ve kapasite kullanım oranlarının ardından en önemli sebebinin enflasyon olduğu bilinmektedir. Bu sebeple çalışmanın amacı, girişimcilik kararları üzerinde güven ve belirsizlik gibi unsurların etkilerinin enflasyon özelinde ele alınmasıdır. Çalışmada, enflasyonist ekonomilerde girişimcilerin enflasyonun zararlı etkilerini minimuma düşürmek adına aldıkları kararları yeniden gözden geçirerek risklerini minimuma düşürebilmeleri için uygulanan hesaplama yöntemleri hakkında bilgi verilmiştir.

2. GİRİŞİMCİLİK-EKONOMİK PERFORMANS İLİŞKİSİ

Ekonomik performansını yükseltmeyi amaçlayan ülkeler için yeni yatırımlar ve özellikle girişimci bir bakış açısıyla oluşturulan firmaların faaliyetleri büyük öneme sahiptir. Ülkelerin ekonomik performanslarının ölçümü ve ülkelerin ekonomik performansları arasındaki farkların belirlenmesi üzerine yapılan çalışmaların büyük bölümünde, ortaya çıkan performans farklılıklarının kaynağı olarak uygulanan makro ekonomi politikaları gösterilmiştir (Akın ve Aytun, 2017: 890).

Fakat bazı çalışmalarda sahip olunan üretim faktörleri açısından birbirine yakın faktör donanımı koşullarına sahip ve benzer makro ekonomi politikaları uygulayan ülkeler arasında da ekonomik performansların farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Özellikle 1990 sonrası bu tür performans farklılıklarının açıklanmasında makro politikaların yetersiz kaldığı kanısı oluşmuştur. 1990 sonrası yapılan birçok çalışmada ülkeler arası ekonomik performans farklılıklarının açıklanmasında ekonomik çevre kadar sosyal çevrenin yansımaları da yapılan ekonomik analizlerde kullanılmaya başlanmıştır. Girişimcilerin üretim arzularının üretim seviyesindeki değişimler üzerinde önemli bir etkisi olduğu görülmüş ve 1990 sonrası yapılan çalışmalarda genellikle bireysel yaklaşımlara odaklanılmıştır. Söz konusu yaklaşımla girişimci arasında görülen üretim isteğinin farklılaşması durumunun sebepleri araştırılmaya başlanmıştır. Bu amaçla girişimcilerin girişim kararlarını etkileyen faktörler ele alınarak ekonomi politikalarının bu çalışmalardan elde edilecek bulgulara paralel oluşturulması oldukça önemli hale gelmiştir.

Girişimciliğin tanımı ile ilgili kaynaklar incelendiğinde tarihte ekonomik kırımlara sebep olan olaylara paralel olarak girişimciliğin tanımında da önemli değişiklikler yapıldığı görülmektedir. En çok kullanılan girişimcilik tanımlarında ortak hareket noktasının kar etme güdüsü olduğu görülmekle birlikte sanayi toplumuna, sonrasında da bilgi toplumuna doğru yaşanan geçişle birlikte girişimciliğin ortaçağda kullanılan tanımına göre günümüzde kapsamının oldukça genişlediği ve tanıma birçok araştırmacı tarafından farklı anlamlar yüklenerek girişimcilik kavramının yeniden tanımlandığı görülmektedir (Arıkan, 2002). Tanımların neredeyse tamamında girişimcinin temel amacı olarak kar etme güdüsü gösterilse de risk ve belirsizlik kavramları tanımlamalarda sıklıkla kullanılan

diğer unsurlar olarak göze çarpmaktadır. Söz konusu bu iki kavramın yanında kar elde etme amacıyla kurulacak bu sistemin veya organizasyonun özellikleri yenilikçiliği ve büyümeyi amaç edinmiş olması gerektiği de ifade edilmektedir (Taşkın, 2012).

Girişimciler açısından kar amacının yanı sıra ekonomide gelecekle ilgili belirsizliğin az olması da yeni yatırımlar konusunda önemli bir uyarıcı niteliğindedir. Ekonomik belirsizlik durumunun görüldüğü ekonomilerde ise girişimcilerin güven talebinin arttığı görülür (Sargut, 2003). Serbest ekonomi koşullarının sağlandığı, mülkiyet hakları konusunda gereken hassasiyetin tesis edildiği ekonomilerde teşebbüslerin ve dolayısıyla üretim seviyesinin arttığı belirlenmiştir. Bir ülkede oluşturulan güven ortamı, iletişim alt yapısı ve kuralların birleşimi olarak tanımlanan sosyal sermaye seviyesinin yüksek olması, özel sermaye yatırımlarını artırıcı toplumun risk almaya eğilimini arttırıcı bir etki yaratmaktadır. İşlem maliyetlerinin düşmesini sağlayan bu güven ortamı ekonomik sürdürmeyi azaltarak birçok ekstra maliyetin de düşmesine sebep olmaktadır (Akın ve Aytun, 2017).

Ekonomi literatürüne bakıldığında ülkeler arası büyüme farklılıklarının oluşumunun belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmalarda analizlerin çoğunlukla üretim faktörleri üzerine yoğunlaştığı, sosyal sermaye, güven ve ekonomik belirsizlik gibi konuların ise genellikle analizlerde göz ardı edildiği görülmektedir. Literatürde görülen bu eksikliğin tamamlanması adına ekonominin geleceğinde belirsizliğe sebep olduğu bilinen faiz oranlar, kapasite kullanım oranları ve benzeri göstergeler kadar enflasyon ve güven seviyesinin de girişimci kararları üzerinde etkili olduğu ve analizlere dahil edilmesi gerekmektedir.

Ekonomik büyümenin ekonomi ders kitaplarında yapılan en sade tanımı “bir önceki yıla göre ülke üretiminin artması” şeklindedir. Başka bir deyişle bir ülkede ekonominin reel anlamda büyüdüğünden bahsedilebilmesi için üretim artışı temel koşuldur. Ekonomik büyüme durumunda üretim imkânları eğrisi sağa doğru kayar ve bu durum ülkenin sahip olduğu üretim faktörlerinin bir önceki döneme göre miktar veya verimliliklerinin arttığı şeklinde yorumlanır. Üretim faktörlerinin miktar olarak artması birçok farklı koşula dayanırken mevcut faktörlerin verimliliklerinin artması bir teknolojik gelişme veya yeni bir buluşla mümkündür. Girişimcilerin ekonomik büyüme konusunda ekonomiye verdikleri katkının temelinde üretim faktörlerinin verimliliklerini artırma yönünde topluma kazandırdıkları yenilikler ve buluşlar yattığı çalışmanın bir önceki bölümünde ekonomi yazınından çeşitli örneklerle açıklanmaya çalışılmıştı. Bu fikirlere ek olarak Prieger vd. (2016) yaptıkları çalışmada girişimcilik ve büyüme arasındaki ilişkiyi gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler olarak iki başlık altında incelemişlerdir. Çalışmada gelişmiş ekonomilere göre gelişmekte olan ülkelerde yeni kurulan küçük işletme sayısının daha fazla olmasının girişimcilik oranını arttırdığını ve dolaylı olarak bu durumun ekonomik büyüme üzerinde pozitif bir etki yarattığını ifade etmiştir. Bu yönde yapılan birçok çalışmanın sonuçlarına bakarak girişimcilikle ekonomik büyüme arasındaki pozitif ilişkinin özellikle gelişmekte olan ülkelerde oldukça belirgin olduğu söylenebilir.

Bahsedilen çalışmalarda Ekonomik büyüme ve girişimci kararlarının bu denli birbirine bağlı kavramlar olması dolayısıyla enflasyonun ekonomik büyüme üzerine etkilerinin, girişimci kararları üzerine etkilerinden bağımsız değerlendirilmesi doğru olmayacaktır.

3. ENFLASYONUN, YATIRIMLAR VE BÜYÜME ÜZERİNE ETKİLERİ

Enflasyonun büyüme üzerine olumlu ve olumsuz etkileri iktisat literatüründe tartışmalı konulardan birisidir. Bu tartışmalarda haklı taraf dünya ekonomisinin içinde bulunduğu konjonktüre göre değişmektedir. İkinci Dünya Savaşı sonrası tüm dünyada hâkim ekonomik sistem olarak kabul edilen Keynesyen politikanın toplam talebi arttırmaya yönelik yaklaşımı üretim artışının yanında enflasyon artışına da sebep olmuştur. Bu dönemde önemli bir sorun olarak görülmeyen enflasyonun, birçok ekonomi düşünürü tarafından ekonomik büyüme üzerinde olumlu birçok etkisi olduğu öne sürülmüştür. Mundell-Tobin etkisi olarak ekonomi literatürüne geçmiş olan yaklaşıma göre enflasyon ortamı para tutma maliyetinin artmasına sebep olduğundan, ekonomik aktörler riskten kaçınmak isterler ve reel gelir seviyelerini koruma amacıyla yatırım kararlarını sermaye lehine kullanırlar. Bu durum ekonomideki sermaye birikiminin artmasına, reel faiz oranlarının düşmesine sebep olacak ve bu yolla büyüme hızı artacaktır. (Mundell, 1965; Tobin, 1965). 1960'lı yıllarda Phillips eğrisi genel kabul gören bir fikirdi. Kısa dönemde enflasyon ve büyüme arasında pozitif ilişki olduğu iktisatçılar arasında neredeyse ortak bir görüş haline gelmişti. (Tobin, 1965) ve (Sidrauski, 1967) bu görüşü bir adım öteye taşıyarak uzun dönemde ve enflasyon oranının yüksek olduğu dönemlerde de bu ilişkinin pozitif olduğunu savunmuşlardır. Bu görüşlerin temelinde yatan düşünce enflasyon ile sermaye birikimi arasında pozitif bir ilişki olduğundan dolayı enflasyon oranındaki artışın sermaye birikiminde ve dolayısıyla büyüme hızında artışa sebep olacağı düşüncesiydi.

Petrol krizlerinin ardından 1980'li yıllara gelindiğinde enflasyon oranlarının birçok ülkede yüksek seyretmesine rağmen ekonomik büyüme oranlarının düştüğünün görülmesi enflasyon oranı ile büyüme oranı arasında pozitif ilişki olduğu yönündeki bu fikirlerin sorgulanmasına sebep olmuştur.

Enflasyonla büyüme arasındaki ilişkinin pozitif olması gerektiğini iddia eden ekonomi düşünürleri ve akımlarının argümanları irdelenmiştir.

Keynesyen ve Monetarist görüşü kabul eden ekonomistlerin çoğunluğu Phillips eğrisinin özellikle kısa dönemde doğruluğunu kabul etmektedir. Bu düşünceye göre enflasyonun çeşitli nedenden dolayı ekonomik büyüme üzerine pozitif etkileri olacaktır.

Öncelikle enflasyon artışı bireylerin servetlerinde azalmaya yol açarak bireyleri enflasyondan önceki durumlarına tekrar ulaşabilmek için tasarruflarını arttırmaya yönlendirecektir. Tasarruflardaki bu artış sonucu düşecek olan faiz oranları yatırımların artması yoluyla ve ekonomik büyümeye yol açacaktır. Ayrıca bu düşünceye sahip iktisatçılara göre enflasyon, yatırım portföylerinin finansal piyasalardan reel piyasalara kaymasına sebep olarak sermaye yoğunluğunun yükselmesine ve bu yolla büyüme artışına sebep olmaktadır. Başka bir deyişle söz konusu iktisatçılar enflasyonun ekonomik işleyiş içerisinde bir katalizör işlevi gördüğü ve büyümenin önemli bir parçası olduğunu öne sürmektedir (Grimes, 1991).

Mali sistem altyapısı henüz yeteri kadar gelişmemiş ülkelerde merkez bankaları enflasyon vergisi (senyoraj) diye anılan yöntemle belli miktarda gelir sağlamaktadır. Hükümetler elde edilen bu geliri yatırımları finanse etmekte kullanarak enflasyon ortamında belli miktarda büyümeyi destekleyebilecekleri iddia edilmektedir (Erçel, 1999).

Enflasyonla büyüme arasında pozitif yönlü ilişki olduğu fikrini savunan iktisatçılardan olan Bruno ve Easterly (1998) tarafından ortaya konan bir diğer argüman da şu şekildedir; enflasyon oranındaki değişimlere daha yavaş uyum sağlayan nominal ücretler, belli bir zaman alan ücret pazarlıklarının yanı sıra hükümetler tarafından toplam talebi düşürmek amacıyla ortaya konulan reel ücretlerin azaltılmasına yönelik çabalar, çalışan ve işverenler arasında gelir dağılımı açısından farklılaşmaya sebep olur. Bu süreçte tasarruf eğilimi nispeten daha düşük olan çalışan kesimin reel geliri düşerken, tasarruf eğilimi daha fazla olan girişimci kesimin reel gelirlerinde artış meydana gelir. Bruno ve Easterly (1998) çalışmalarında girişimcilerin reel gelirinde meydana gelen bu artışın yeni yatırımları hızlandıracağı ve bu yolla ekonomik büyümenin sağlanacağı fikrini ortaya koymuşlardır.

Enflasyonun ekonomik büyüme üzerine pozitif etkisi olacağını savunan fikirlerin dayanak noktası genellikle enflasyonun zorunlu tasarrufları arttıracığı temeline dayanmaktadır. Fakat bu görüşü destekleyen çalışmaların çoğunluğunun yapıldığı döneme bakıldığında, çalışmalarda enflasyon oranlarının düşük, büyüme hızının ise yüksek olduğu dönem verilerinin kullanıldığı görülmüştür.

Enflasyonun büyümeye olumsuz etkileri olduğunu savunan iktisat düşünürlerinin temel hareket noktası ise Friedman (1977) tarafından "Enflasyon oranının yüksek ve dalgalı olduğu bir ortamda görece fiyat hareketlerinin bilgi aktarma özelliğinin yok olması ekonomik etkinliği azaltmakta ve bu durum sonucunda büyüme olumsuz etkilenmektedir" şeklinde açıklanmıştır. Bu düşünceye ek olarak Fischer vd. (1981) enflasyonun kaynak dağılımı üzerindeki olumsuz etkisinin nispi fiyat değişimleri yoluyla yatırımları olumsuz etkilediğine dikkat çekmiştir. Fisher ve arkadaşlarına göre bir ekonomide ortaya çıkan eksik bilgi ve fiyat katılığı durumu, fiyatlar genel seviyesinde artış olması durumunda bu artışın kaynağının nominal mi yoksa reel mi olduğunu belirlemeyi zorlaştıracaktır. Başka bir deyişle enflasyonun büyümeyi olumsuz etkilediğini savunan ekonomistler genel olarak enflasyon ortamının geleceğe dair olumsuz beklentilerin oluşmasına sebep olacağı ve bu yolla yatırımlardaki azalışın ekonomik büyümeyi negatif etkileyeceği fikrini savunmaktadırlar. Bu konuda yapılan mikro ve makro temelli birçok araştırmanın sonucu enflasyonun büyüme üzerine etkisinin negatif olduğu görüşünü desteklemektedir. Aşağıda bu fikri destekleyen iktisatçıların ortaya koydukları gerekçeler verilmiştir.

Piyasa mekanizmasının serbest piyasa koşulları altında sağlıklı bir performans sergileyebilmesi, ekonomik aktörlerin fiyat oluşumları yoluyla aldıkları sinyalleri kullanarak aldıkları sağlıklı yatırım ve harcama kararlarını uygulayabilmeleri ile mümkündür. Söz konusu piyasalarda yapısal sorunların yaşanması veya fiyat oluşumlarının serbest piyasa koşulları dışında oluşması bu aktörlerin fiyat sinyallerinde bozulmalara sebep olmaktadır. Sağlıksız fiyat oluşumu fiyat sinyallerinde bozulmaya, kaynak dağılımının bu durumdan olumsuz etkilenmesine, etkin piyasa işleyişinin aksamasına ve nispi fiyat değişimlerine sebep olarak ekonominin verimliliğinin düşmesine sebep olmaktadır. Başka bir deyişle ekonomik birimlerin gelecekle ilgili alacakları yatırım, üretim ve harcama kararlarının bozulmasına sebep olacaktır, zira fiyat beklentileri gelecekle ilgili kararlar üzerinde son derece etkilidir. Enflasyon oranının yüksek olması ve aşırı fiyat dalgalanmaları ekonomik karar verme birimlerinin gelecekteki gelir ve harcamalarını tahmin etmekte zorlanmalarına sebep olmakta ve bir belirsizlik ortamı

yaratmaktadır. Bu belirsizlik ortamı hem hane halkının hem de firmaların uzun süreli sözleşmelerden kaçınmalarına dolayısıyla da ekonomideki yatırım harcamalarının düşmesine sebep olmaktadır (Erçel, 1999).

Özellikle gelişmekte olan ülkelerde sıklıkla görülen yatırımların finansmanının borçlanma yoluyla yapıldığı ekonomik ortamlarda enflasyon sebebiyle oluşan fiyat dalgalanmaları risk primlerinin artışına sebep olacak, bu da yatırım maliyetlerinin yükselmesine sebep olacaktır. Yatırım kararlarını alırken “Net Bugünkü Değer” analizinden faydalanan firmalar, enflasyon sebebiyle sadece fiyat dalgalanmalarıyla değil faiz dalgalanmalarıyla da karşı karşıya kalacaklardır. Bu durum planlanan yatırımların ertelenmesine veya iptal edilmesine yol açacaktır (Pindyck ve Solimano, 1993). OECD ülkeleri üzerine Andrés ve Hernando (1999) tarafından yapılan çalışmanın bulgularına göre enflasyon oranının yüksek olmasının fiyatların güvenilir bilgi oluşturmasını engellediği, bu sebeple ekonomik karar birimlerinin doğru bilgiye ulaşma ve fiyat dalgalanmalarından dolayı uğranılacak zararlardan korunmaya harcadıkları maliyetlerde de artış olacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Enflasyonun yüksek oranlara çıktığı görülen ekonomilerde finansal varlıkların reel değerlerinin düştüğü, tasarruf sahiplerinin bu sebeple kıymetli maden, gayrimenkul, toprak gibi reel varlıklara yatırımlarını yönlendirdikleri görülmektedir. Bu durum finansal piyasalarda tasarrufların azalmasına ve finansal derinleşmenin olumsuz etkilenmesine sebep olacaktır. Buna ek olarak enflasyon oranlarının yüksek olduğu ekonomik ortamlarda finansal hizmetlerin diğer sektörlerle göre daha yüksek getiriler sağlar. Finansal sektörün sunduğu bu yüksek getiri sebebiyle Ar-Ge ve üretim faaliyetlerinde azalma yaşanırken bu sektörlerden mali sektöre doğru dikkate değer miktarda kaynak ve işgücünün kayması durumu söz konusu olacaktır. Sektörler arası böylesi bir kaynak aktarımı ise büyüme potansiyelinin uzun dönemde sınırlanmasına sebep olacaktır (Frenkel ve Mehrez, 1998).

4. SONUÇ

Kurulan her yeni işletme rekabete katkı sağladığından, şirketlerin sayısal ve çeşitlilik anlamında artışı ekonomik sürecin doğal bir sonucudur. Herhangi bir piyasada yaşanan rekabet artışı yeni fikir ve yöntemlerin uygulanabilmesi için zemin oluşturur. Bu görüşe göre girişimcilik artışıyla birlikte piyasada yeni fikirlerin gelişmesi, piyasanın veya sektörün çeşitlenmesi ve bu sayede yeni yaklaşımların hayata geçmesi için fırsatlar oluşur (Amorós vd., 2016). Gartner vd. (2010) çalışmalarında girişimsel davranışı sadece mevcut firmalardaki faaliyet değişimi ile tanımlamanın doğru bir yaklaşım olmadığını, gerçek girişimsel davranışın daha çok yeni işletmelerin oluşturulması ile ilgili olduğunu ifade etmişlerdir. Bu sebeple yeni kurulacak olan işletme için kapasite yaratması beklenen yasal, kurumsal ve sosyal ortamın etkileri ön plana çıkmaktadır. Girişimcinin üstlendiği görev detaylandırılırsa kıt kaynakların birbirine entegre edilmesiyle ilgili karar alma süreci olarak da tanımlanabilir. Bu durum genellikle işletmede yaratıcılığın ve inovasyonun ön plana çıkmasıyla ilgilidir. Bu yaklaşımdan hareketle işletme sahipliği sayısı ekonomideki endüstriyel yapının önemli bir boyutu olarak değerlendirilmektedir (Wennekers vd., 2005). Girişimciliğin ekonomik büyüme üzerine mevcut işletmeler üzerinden etki ettiği ve katkı sağladığına dair düşünceleri öne süren Sautet (2013) gibi ekonomistlerin yanı sıra (Naudé, 2011) gibi bazı ekonomistler işletmelerin gelişimi ve büyüme süreçleri boyunca da ekonomik büyüme üzerinde önemli etkileri olduğunu savunmaktadır. Prieger vd. (2016) girişimciliğin etkilerini gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomiler üzerine etkileri olmak üzere ikiye ayırdıkları çalışmalarında gelişmiş ülkelere nazaran yeni açılan küçük işletmelerin sayılarının gelişmekte olan ülkelerde çoğunluk oluşturduğunu ve bu sebeple gelişmekte olan ülkelerde girişimcilik oranı artışlarının ekonomik büyüme üzerine pozitif etkilerinin daha yüksek olduğunu ifade etmişlerdir. Başka bir ifadeyle (Prieger vd., 2016)’e göre özellikle gelişmekte olan ülkelerde girişimcilik ekonomik büyümenin en önemli belirleyicisidir. Enflasyonun büyüme üzerine olumlu ve olumsuz etkileri iktisat literatüründe tartışılmalı konulardan birisidir. Bu tartışmalarda haklı taraf dünya ekonomisinin içinde bulunduğu konjoktüre göre değişmektedir. Fakat yatırım kararlarının alınması aşamasında girişimcilerin kararının en önemli etkileyicisi ekonomik ve finansal açıdan ülkenin sahip olduğu istikrar durumudur. İstikrar göstergesi iş yaratma ve ekonomik iyileşme açısından son derece önemli bir kavramdır. Ekonomide fiyat ve faiz göstergeleri açısından istikrarın sağlandığı dönemlerde dinamik girişimciler yaratıcılık özelliklerini daha rahat kullanabilmekte ve bu yolla toplum refahı ve zenginliğinde artış yaşanmaktadır.

KAYNAKÇA

- Akın, C. S. ve Aytun, C. (2017). *Girişimcilikte Belirsizlik ve Güvenin Rolü: Türkiye Üzerine Bir Uygulama*. III. Uluslararası Girişimcilik, İstihdam ve Kariyer Kongresi, MUĞLA / TÜRKİYE.
- Amorós, J. E., Borraz, F. ve Veiga, L. (2016). Entrepreneurship and socioeconomic indicators in Latin America. *Latin American Research Review*, 51(4), 186-201.
- Andrés, J. ve Hernando, I. (1999). Does inflation harm economic growth? Evidence from the OECD *The costs and benefits of price stability* (pp. 315-348): University of Chicago Press.
- Arıkan, S. (2002). *Girişimcilik: Temel kavramlar ve bazı güncel konular*: Siyasal kitabevi.
- Baumol, W. J. (2002). *The free-market innovation machine: Analyzing the growth miracle of capitalism*: Princeton university press.
- Blau, D. M. (1987). A time-series analysis of self-employment in the United States. *Journal of political economy*, 95(3), 445-467.
- Bruno, M. ve Easterly, W. (1998). Inflation crises and long-run growth. *Journal of Monetary economics*, 41(1), 3-26.
- Erçel, G. (1999). Türkiye’de enflasyon ve büyüme ilişkisi: Genel bir değerlendirme. *iMKB Dergisi*, 12, 15-30.
- Fischer, S., Hall, R. E. ve Taylor, J. B. (1981). Relative shocks, relative price variability, and inflation. *Brookings Papers on Economic Activity*, 1981(2), 381-441.
- Frenkel, M. ve Mehrez, G. (1998). Inflation and endogenous technological growth: Europa-Inst., Abt. VWL.
- Friedman, M. (1977). Nobel lecture: inflation and unemployment. *Journal of political economy*, 85(3), 451-472.
- Gartner, W. B., Carter, N. M. ve Reynolds, P. D. (2010). Entrepreneurial behavior: Firm organizing processes. *Handbook of entrepreneurship research: An interdisciplinary survey and introduction*, 99-127.
- Grimes, A. (1991). The effects of inflation on growth: some international evidence. *Weltwirtschaftliches Archiv*, 127(4), 631-644.
- Hartwell, C. A. (2014). Capital controls and the determinants of entrepreneurship. *Finance a Uver*, 64(6), 434.
- Holcombe, R. G. (1998). Entrepreneurship and Economic Growth. *Quarterly journal of Austrian economics*, 1(2), 45-62.
- Mthanti, T. ve Ojah, K. (2017). Entrepreneurial orientation (EO): Measurement and policy implications of entrepreneurship at the macroeconomic level. *Research Policy*, 46(4), 724-739.
- Mundell, R. A. (1965). Growth, stability, and inflationary finance. *Journal of political economy*, 73(2), 97-109.
- Naudé, W. (2011). Entrepreneurship is not a binding constraint on growth and development in the poorest countries. *World development*, 39(1), 33-44.
- Pindyck, R. S. ve Solimano, A. (1993). Economic instability and aggregate investment. *NBER macroeconomics annual*, 8, 259-303.

- Prieger, J. E., Bampoky, C., Blanco, L. R. ve Liu, A. (2016). Economic growth and the optimal level of entrepreneurship. *World development*, 82, 95-109.
- Sargut, A. S. (2003). Kurumsal alanlardaki örgüt yapılarının oluşmasında ve ekonomik işlemlerin yürütülmesinde güvenin rolü. *Sosyal bilimlerde güven*, 1, 89-124.
- Sautet, F. (2013). Local and systemic entrepreneurship: Solving the puzzle of entrepreneurship and economic development. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 37(2), 387-402.
- Schmitz Jr, J. A. (1989). Imitation, entrepreneurship, and long-run growth. *Journal of political economy*, 97(3), 721-739.
- Schumpeter, J. A. (2010). Kapitalizm Sosyalizm ve Demokrasi.(çev. Hasan İlhan). *Ankara: Alter Yayınları*.
- Sidrauski, M. (1967). Rational choice and patterns of growth in a monetary economy. *The American Economic Review*, 534-544.
- Stam, E., Suddle, K., Hessels, J. ve Stel, A. v. (2009). High-growth entrepreneurs, public policies, and economic growth *Public policies for fostering entrepreneurship: A European perspective* (pp. 91-110): Springer.
- Taşkın, A. (2012). İş hukukunda işletme kavramı. *Çalışma ve Toplum*, 1(32), 75-112.
- Tobin, J. (1965). Money and economic growth. *Econometrica: Journal of the Econometric Society*, 671-684.
- Wennekers, S., Van Wennekers, A., Thurik, R. ve Reynolds, P. (2005). Nascent entrepreneurship and the level of economic development. *Small business economics*, 24, 293-309.

YAZAR BEYANI:

Bu makale Araştırma ve Yayın Etiğine uygundur. Beyan edilecek herhangi bir çıkar çatışması yoktur. Araştırmanın ortaya konulmasında herhangi bir mali destek alınmamıştır. Mevcut çalışma için mevzuat gereği etik izni alınmaya ihtiyaç yoktur. Bu konuda yazarlar tarafından dergiye “*Etik İznine Gerek Olmadığına Dair Beyan Formu*” gönderilmiştir.

ARAŞTIRMACILARIN MAKALEYE KATKI ORANI BEYANI

Yazar, çalışmanın tüm bölümlerine ve aşamalarına tek başına katkıda bulunmuştur.